

BESLUT

2021-09-20 Dnr: 21/00699

SAKEN

Rapport, SVT1, 2021-02-14, kl. 19.30; inslag om momsbedrägerier; fråga om opartiskhet, saklighet, beriktigande och genmäle

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelserna om beriktigande och genmäle.

INSLAGET

Inslaget handlade om en misstänkt momsbedrägerihärva som var under utredning av Ekobrottsmyndigheten och som omfattade över 100 företag.

Inslaget påannonserades enligt följande samtidigt som en infogad skylt med texten ”Bedrägeri. Över 100 företag kan ingå” visades.

Välkommen till Rapport, som börjar med det som kan vara den största bedrägerihärvan som drabbat svenska skattebetalare. Det handlar om över 100 företag, som via så kallade momssnurror misstänks ha lurat till sig miljardbelopp från staten genom affärer med mobiltelefoner. Och SVT:s granskning visar att även väletablerade företag kan kopplas till härvan.

Sedan visades en intervjusekvens med en chefsåklagare på Ekobrottsmyndigheten. Chefsåklagaren uppgav att det rörde sig om ett pågående och utifrån styrt angrepp mot Sverige samt att det var organiserat och rörde sig om många miljarder. Därefter visades en grafik samtidigt som en speaker sa följande.

Det handlar om småföretag som en frisörsalong i Halland, en butik för vattenrening i Östergötland eller en tobaksaffär i Dalarna som plötsligt byter inriktning och börjar handla med mobiltelefoner och IP-telefoni för hundratals miljoner, ibland miljarder.

Lite senare i inslaget visades en sekvens filmad i gatumiljö och med ett skyltfönster med företaget A:s logga. En reporter försökte intervjua ägaren till företag A men han ville inte medverka. En speaker sa sedan att Sveriges Television AB (SVT) tillsammans med två av Sveriges främsta bedrägeriexperter hade kartlagt affärerna kring företag A och de andra succéföretagen.

Speakerrösten uppgav därefter följande medan en grafik visades.

Det rör sig om en brottslighet som tidigare stoppats i andra europeiska länder, men där Sverige nu blivit en måltavla. Det kallas momssnurror och bygger på EU-regler om många affärer på kort tid. Kortfattat kan man säga att bolagen i härvan misstänks för att ha begärt tillbaka moms som aldrig har betalats in.

Skyltfönstret med A:s logotyp visades igen medan en speaker sade följande.

Ett år efter SVT:s besök är A:s vd häktad i sin frånvaro, misstänkt för grova ekobrott.

Chefsåklagaren på Ekobrottsmyndigheten intervjuades igen.

Kan du säga någonting om hur många förundersökningar som pågår? (Chefsåklagare) – Jag vill inte uttala mig om det, men det är många. (Reporter) – Fler än tio? (Chefsåklagare) – Ja. Ja, jag har ju jobbat här i 14 år och det här är det största jag har sett.

En speakerröst uppgav därefter följande.

Och vår granskning visar flera kopplingar också till väletablerade företag.

Sedan visades en sekvens ur en reklamfilm för bolaget B. Bilder på företagets hemsida rullade i bild medan speakern fortsatte.

Till exempel har mobiloperatören B, som är ny i Sverige, men sen länge väletablerad i Norge, flera kopplingar till ett av de mobilhandelsföretag som Skatteverket nu pekar ut som delaktigt i bedrägerierna.

En grundare till B uttalade sig därefter.

De här affärerna som Skatteverket refererar till de hände ju som sagt var i ett betydligt tidigare skede än då B fanns på plats så att jag kan tyvärr inte kommentera det.

Sedan uttalade sig en av bedrägeriexperterna.

Men att det finns kopplingar även i bolag som vi tidigare sett som seriösa det är ju väldigt tydligt.

En speakerröst uppgav sedan följande.

SVT har sökt de utpekade bolagen, vars företrädare alla förnekar brott i myndigheternas utredningar.

Chefsåklagaren vid Ekobrottsmyndigheten intervjuades slutligen igen.

(Reporter) – Så målet här är att stjäla miljarder av svenska skattemedel? (Chefsåklagare) – Ja det har man också gjort va, det kostar varje svensk flera tusen kronor det här.

ANMÄLAN

Anmälaren, som är bolaget B, anför sammanfattningsvis följande.

Genom att B:s reklamfilm visades i direkt anslutning till sekvenserna med chefs-åklagaren och bedrägeriexperten framstod det felaktigt som om B var en av rättsvårdande instanser, det vill säga av åklagare och Skatteverket i detta fall, utpekad aktör misstänkt för momsbedrägeri och brottslighet. Detta bekräftades av den dialog som bolaget behövt föra efter inslaget i sociala medier. B har inte varit föremål för anklagelser eller någon som helst form av utredning av rättsvårdande instanser. Att spela upp B:s reklamfilm var således vilseledande och irrelevant för reportaget.

Genom de bild- och ljudsekvenser som spelades upp i inslaget refererade SVT till B som en aktör som "tidigare" har setts som seriös av en bedrägeriexpert. Denna referens och vinkling är felaktig och inte grundad i faktaförhållanden. Inslaget gav intrycket av att B inte ska betraktas som en seriös aktör.

I inslaget sägs B ha flera kopplingar till ett av de mobilhandelsföretag som Skatteverket pekat ut som delaktigt i bedrägerierna (bolaget C). B har inte haft någon kommersiell relation med bolaget C under år 2018, i början av år 2019 eller dessförinnan, vilket B uppfattar som den tidsperiod som är relevant enligt befintliga anklagelser mot C från rättsvårdande instanser. Det är anmärkningsvärt att C, som är en mindre ägare i B, och i själva verket den aktör som av rättsvårdande instanser är utpekad, knappt nämns i inslaget. B har överhuvudtaget inte haft någon relation till A.

B har orsakats stor skada genom inslaget eftersom bolaget är beroende av sitt renommé och för att andra medier spinner vidare på den vinkel som SVT har förmedlat.

SVT påstår att B getts tillfälle till genmäle, vilket är felaktigt. B har inte fått möjlighet till ett verkligt genmäle av de allvarliga anklagelser som SVT måste anses ha riktat mot bolaget i inslaget. Under telefonintervjun med B:s grundare framkom det inte att SVT hade för avsikt att indirekt peka ut B som en bedräglig, brottslig och inte längre seriös aktör i branschen.

B har begärt beriktigande och genmäle samt att SVT tar bort inslaget från SVT Play.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt bestämmelserna om beriktigande och genmäle. SVT anför i huvudsak följande.

SVT:s granskning av mobilhärvan utgick inte enbart från myndigheternas agerande och utpekanden. SVT har därutöver granskat både affärer, bolag och inblandade personer i en egen kartläggning, där både öppna och skyddade källor ingick. Materialet granskades och analyserades även av två av Sveriges främsta bedrägeriexperter. En journalistisk granskning kan både identifiera och innehålla kritiska frågor samt kommentarer riktade till fler aktörer än de som myndigheter pekat ut i offentliggjorda handlingar.

Som framgick av inslaget påstods inte att B var utpekad för att ha bedrivit någon brottslig verksamhet av någon myndighet eller var föremål för rättslig utredning. Det som beskrevs var att B var kopplat till ett bolag, C, som Skatteverket pekat ut som delaktigt i en mycket omfattande bedrägerihärva, och som krävdes på över en halv miljard kronor i utebliven moms. Relationerna mellan bolagen B och C gick längre än mellan andra företag där ena parten pekats ut av Skatteverket:

- 1) C var inte bara ett av flera företag som sålde telefoner till B. C var delägare i B, C hade styrelsepost i B:s styrelse, C tillhandahöll de mobiltelefoner som B:s kunder köpte och C var också B:s distributör av dessa mobiler. På B:s webbplats presenterades C som "Vår partner". En formulering som fortfarande finns kvar på webbplatsen.
- 2) När C försökte överklaga Skatteverkets beslut så fick man hjälp av B. C argumenterade för att domstolen skulle godta att deras affärer var helt normala och fick hjälp av en av B:s svenska grundare som skrev en inlägga till C:s försvar.
- 3) B:s högsta ledning fick redan långt före SVT:s publicering kännedom om Skatteverkets anklagelse, men valde att inte låta den påverka samarbetet.

Att ett företag som genom reklamkampanjer vill vinna svenska konsumenters förtroende har ingått partnerskap med ett bolag som pekas ut som aktivt i en av de största bedrägerihärvorna som drabbat det svenska skattesystemet får anses ha ett stort allmänintresse. Relevant var även att företaget fortsatte partnerskapet med C efter att man fått information om anklagelserna.

SVT hade i samtal med B mer än en vecka före den första publiceringen ställt frågor om kopplingarna till C och gjort tydligt att det var kopplingen till mobilhärvan som gjorde att redaktionen önskade en intervju. B avböjde en tv-intervju och B:s huvudargument – att Skatteverkets beslut avsåg affärer som inträffade före B:s inträde på den svenska marknaden – redovisades.

När B efter sändning begärde beriktigande och genmäle behandlades detta skyndsamt. Efter genomgång av materialet avslog SVT begäran då programföretaget inte kunnat finna att det funnits felaktigheter i inslaget och att B:s argument redovisats. I SVT:s svar gavs företaget återigen möjlighet att medverka i intervju för att svara mer utförligt på frågor kring de aktuella affärerna. Eftersom

det framgick av anmälarens brev att företaget redan hade för avsikt att göra en anmälan till granskningsnämnden lades detta inte till i SVT:s svar. Efter detta fortsatte SVT:s granskning. Företagets ombud avböjde medverkan för företagets del ännu en gång i e-post den 17 februari 2021.

Den 22 februari 2021 kontaktade SVT återigen bolaget inför publicering av den fortsatta granskningen. SVT ställde ett antal frågor, huvudsakligen rörande samarbetet med C, och upprepade erbjudandet om en intervju.

Den 23 februari 2021 svarade företaget att de nu skulle avbryta allt samarbete med C, även det som gällde ägarskap. Styrelseposterna skulle också sägas upp.

SVT svarade samma dag att de upprepade erbjudandet om en intervju, att de avsåg att publicera nyheten om att B och C gick skilda vägar och att de kunde komma att uppmärksamma de uppgifter de tidigare publicerat om hur kopplingarna mellan bolagen sett ut.

B svarade att de hoppades att detta inte innebar att SVT skulle framhärda bilden av B som utpekad av rättsvårdande instanser eller som en aktör som inte är seriös. Om SVT hade för avsikt att göra ett inlägg med en sådan vinkling ville B bemöta det enligt följande: ”B är en seriös aktör som försöker förbättra villkoren i branschen och bolaget har inte vid något tillfälle varit föremål för någon utredning eller misstanke om brottslighet eller bedrägeri”.

Den aktuella uppföljningen sändes i *Rapport* den 23 februari 2021 kl. 18.00. Av inslaget framgick att B fattat beslut om att avbryta allt samarbete med C och att B framhöll att man är en seriös aktör som försöker förbättra villkoren i branschen och att bolaget inte vid något tillfälle varit föremål för någon utredning eller misstanke om brottslighet eller bedrägeri. I inslaget fanns även B:s grundares svar ur *Rapport* den 14 februari 2021 med om att affärerna som Skatteverket refererar till hände i ett tidigare skede än då B fanns på plats och att han inte kunde kommentera det.

Det är korrekt att Skatteverkets beslut omfattade en period som tog slut före B:s bildande, vilket är ett huvudargument från B som också återgivits i inslagen. Däremot kom själva skattebeslutet inte förrän betydligt senare, den 4 december 2020. Bolaget C:s representanter ska, efter Skatteverkets beslut, ha informerat B:s ledning om beslutet – där Skatteverket efter en omfattande utredning uttryckligen gjorde gällande att C ingått i ett omfattande momsbedrägeri. Efter detta har B:s ledning aktivt valt att ta C:s parti, dels genom att ge C fortsatt förtroende som ägar- och affärspartner och så småningom också genom att aktivt backa upp C mot både allmänheten och rättsvårdande myndigheter genom pressmeddelande och domstolsinlägga.

Även om B formellt bildades i juni 2019 så fanns det en förhistoria. Enligt uppgifter på B:s egen webbplats hade förarbetet börjat redan senhösten 2018. I telefonintervju med en av B:s grundare beskrev han att när B sökte investerare i Sverige, så fanns det många som tyckte att "caset var för litet". Då hittade B i stället ägare i sin "omedelbara närhet", i nätverk där man haft relationer tidigare. Grundaren uppgav vidare i samtalet att man kände C:s företrädare eftersom de jobbat i branschen i många år. B hade också uppfattningen att C var väldigt kompetenta och att det var därför de fick komma med i styrelsen och "hjälpste" B att sätta upp sin webbshop. På fråga om B vetat varifrån C:s telefoner kom (utifrån risken att de kan ha använts vid bedrägerierna) svarade grundaren att man aldrig frågat om det eftersom man hade ett så stort förtroende för C:s kompetens och professionalism. Denna del av intervjun var alltså inte med i inslaget men även detta låg till grund för beskrivningen i inslaget.

Även om C inte var partner med B vid tillfället för de misstänkta bedrägerierna (eftersom B inte fanns i Sverige då), så uppstod alltså inte kopplingen mellan bolagen plötsligt - utan enligt grundarens egen beskrivning hade det funnits en historia av goda och förtroendeskapande kontakter mellan B:s och C:s ansvariga företrädare. Dessa tidigare kontakter beskrevs som en orsak till att man valde att etablera samarbetet kring både webbshop, mobilköp, deläggande och styrelsemedverkan. Etableringen av B pågick alltså under lång tid före bolagets formella bildande. Två av B:s styrelseledamöter satt i C:s styrelse innan Skatteverket började utreda C och när de aktuella transaktionerna ägde rum. Med andra ord var de personer som drog igång och drev just den verksamhet som Skatteverket pekar ut som ett bedrägeri - samma personer som B gick samman med.

Sammanfattningsvis anser SVT att det fanns god grund för formuleringen att B hade "kopplingar" till ett av företagen som av Skatteverket pekades ut i härvan. SVT vill också påpeka att B dementerar ett påstående som SVT aldrig hävdade, att B skulle ha varit partner med C när de misstänkta bedrägerierna skedde.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckt yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Att en

part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska beriktiga uppgifter som förekommit i ett tv-program när det är befogat (5 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

SVT ska ge den som har ett befogat anspråk på att bemöta ett påstående tillfälle till genmäle (14 § i sändningstillståndet).

Ett genmäle ska sändas så snart det kan ske i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser.

En begäran om genmäle ska behandlas skyndsamt hos programföretaget. Om SVT avslår en skriftlig begäran om genmäle ska programföretaget informera om möjligheten att göra en anmälan till granskningsnämnden. Ett beslut om avslag ska innehålla skälen för avslaget.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Delar av anmälarens kritik är riktad mot argument och påståenden som SVT fört fram i programföretagets yttrande. Granskningsnämndens bedömning begränsas till de förhållanden som skildrades i inslaget och de uppgifter som lämnades där.

Nämnden anser att SVT genom sitt yttrande visat grund för uppgiften om att bolaget B hade flera kopplingar till bolaget C, som av Skatteverket pekats ut i mobilhärvan. Det sades inte i inslaget att B var misstänkt för brott. Enligt nämndens mening medför inte heller utformningen, som anmälaren kritiserar, att inslaget blev missvisande på så sätt att det framstod som om B var misstänkt för brott. Inslaget strider därför inte mot kravet på saklighet.

Nämnden konstaterar att det framstod som oklart vilket eller vilka företag bedrägeriexperten syftade på med sitt uttalande om att det finns kopplingar även till bolag som tidigare setts som seriösa. Bedrägeriexperten var en så kallat tillfälligt medverkande som gav uttryck för sin personliga uppfattning. Enligt nämndens

mening medför inte hans uttalande att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden konstaterar vidare att B inför sändning gavs möjligheter att kommentera påståendet om att bolaget hade kopplingar till C. Bolagets kommentar redovisades också i inslaget. Nämnden noterar i sammanhanget att B även fick möjlighet att bemöta uppgifterna som bolaget kritiserat i ett uppföljande inslag. Inslaget strider inte mot kravet på opartiskhet.

Vad anmälaren anført i övrigt medför inte heller att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Beriktigande och genmäle

Mot bakgrund av bedömningen i fråga om opartiskhet och saklighet och vad som framkommit i ärendet om SVT:s hantering av B:s begäranden om beriktigande och genmäle anser nämnden att B saknade ett befogat anspråk på beriktigande och genmäle och att programföretaget följt bestämmelserna i 5 kap. 4 § radio- och tv-lagen och i 14 § sändningstillståndet.

Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg,
Gunnar Springfeldt, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av
Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_09dcea38861e8c69cbf44630e17d298cd1
DATUM & TID:	2021-09-20 07:11:15 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-09-20 07:11:21 +02:00
Ref: 20034SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)